

ՏԻՐՈՒՆԻ

ԵՂՈՒԱՐԴ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ
ԶԵՌՆԵՐԷՑ ՀԱՅԸ

4th Nov. 1993

Mrs. Edward Mardigian

God is merciful and gave Edward a fruitful life of service and joy which he shared faithfully with his church, family, friends, nation, human beings young and old. Truly a blessed life in which you with your mutual love and equally genuine spirit were always present. The same merciful Lord will receive Him into eternity. May the Lord's Holy Spirit comfort you and your loved ones.

Patriarch Torkom Manoogian

Առատաձեռն քարեբար մը, հայ համայնքի սպասարար մը եւ մորաբար
մարտաբարուեստագէտ մը, Էտուըրտ Մարտիկեան իր մահկանացուն կնքեց
Նոյեմբեր 3, 1993-ին: Ան սիւնն էր Տիթրոյթի հայ համայնքին, Իր տիկնոջ՝
Հելէնի հետ Տիար Մարտիկեանի ցուցաբերած հոգածութիւնը, մասնակցութիւնը
ու ձիրքական օժանդակութիւնը պատմական Աշմակութիւն ունէին:

Իր կեանքը ամերիկեան յաջողութեամբ պատմութիւնն է: Մնած
Իսթ-ամպուլի մէջ (Թուրքիա), Տիար Մարտիկեան իր ընտանիքին հետ 1914-ին
գաղթեց Ամերիկա եւ հաստատուեցաւ Օհայօ նահանգի Թոլիսօ քաղաքը եւ
ապա՝ 1923-ին փոխադրուեցաւ Տիքթոյթ (Միշիկըն), Տասնըիմ տարեկանին ամ
մասնակցեցաւ Զորտ ինքնաշարժի ընկերութեան կազմակերպած արհեստի
վարժութեան յայտագրին եւ հետեւեցաւ Ռէյմ Նահանգային Համալսարանի
դասընթացֆներում: Մինչեւ 1935 թուականը ամ աշխատեցաւ Պրիկս
Ճարտարարուեստական Ընկերութեան մէջ՝ երբ դրկուեցաւ Անգլիա որպէս
գլխաւոր ճարտարագէտ աշխատելու համար Եւրոպա արտածուելիք
ինքնաշարժներու արտադրութեան վրայ:

Բ. Համաշխարհային պատերազմի ընթացքին Տիար Մարտիրոսյանն ճանաչում ստացաւ իր բերած նպաստին համար՝ որպէս գործիւի եւ կոիւի գծագրիչ։ Պատերազմէն ետք, ան եիմնեց իր անձնական ընկերութիւնը՝ շինելով ինքնաշարժի պատեանի կոիւմեր եւ մասնաւոր արտադրիչ մեքենաներ։ 1971-ին, ան ծախեց իր ընկերութիւնը Տէմայ անունով ընկերութեան մը։ Ապա, գնեց եւ

ընդլայնեց Հերֆիլդս մեքենայի գործիքի և կոֆի ընկերութիւնը Ռաբընի մէջ, և զայն վերածեց մեծ ընկերութեամ մը: 1991-ին ան ծախեց այս ընկերութիւնը ևս: Տիար մարտիկեան որպէս մորաբար և հնարիչ ձեռնարկեց կարգ մը արտադրութիւններու աշխատանքին, մերառեալ խոհանոցի առարկաներ և Mardi-Card, որ Ազգային Մարզական Ցուցահանդէսին մէջ մրցանակի արժանացաւ որպէս լաւագոյն կերպով գծագրուած «կալֆ»ի կառն:

Իր նպաստը հայ և ամերիկեան համայնքներու առաւելաբար ուշադրութեան արժանի է: Ան և իր տիկինը հանդիսացան ամենէն առատաձեռն քարերարները Միշիկըն-Տիրպորն Համալսարանի պատմութեան մէջ: Համալսարանի գրադարանը վերանուամուծեցաւ էտուլըրտ և Հելէն Մարտիկեան: Մարտիկեանները նաեւ կառուցին Հելէն և էտուլըրտ գրադարանը Տիթթոյթի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Սկեդեցւոյ համալիրին մէջ: Ան մորոգել տուաւ նաեւ որոշ թիւով եկեղեցիներ ու վանքեր, և ծախքը հոգաց քանի մը թանգարաններու շինութեան (մերառեալ Երուսաղէմի Հայոց Վանքի և Հայաստանի Գեղարդի շրջանի թանգարանները):

Հայկական զանազան կազմակերպութիւններու իր մատուցած ծառայութիւնները օրինակելի են: 1970 թուականէն մինչև 1985 ան վարեց մախագահի պաշտօնը Ամերիկայի Հ.Բ.Ը. Միութեան, մաս կազմեց Արեւելեան Թեմի Առաջնորդարանի Կալուածոց Աւանդապահ Մարմնին, Ամերիկայի Հայկական Համագումարի Խորհուրդին և Ս. Ներսէս Դպրեվանքի Տնօրէն ժողովին: 1980-ին Տիար Մարտիկեան ԱՄՆ-ի մախագահ Գարթըրի կողմէ Յշտակուեցաւ Ամերիկայի պատուիրակ Մատրիտի Համագումարին՝ Հելսինքիի համաձայնութեանց վերաբերեալ: Հետագային ան վերանշանակուեցաւ Նախագահ Ռէկլընի կողմէ:

Հայց. Սկեդեցւոյ Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան իր դամբանականին մէջ մերժողը հիւսեց Տիար Մարտիկեանի մարդասիրական ոգին: «Տիար Մարտիկեանի ցոյց տուած օրինակը պարզապէս մէկ սերունդի համար չէր՝ այլ բոլոր ժամանակներու համար: Ան կրաւորական քարերար մը չեղաւ, այլ գործօն մասնակցողը հայ կեանքի՝ առանց խնայելու ժամանակ և ջանք՝ մարդասիրական, մշակութային, բնապահպանական և հայկական նպատակներու իրագործման համար», ըսաւ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը:

Գերշ. Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս խօսեցաւ մասեւ Մարտիկեան ամուլի կատարած գործին մասին: «Մեր համայնքը օրհնուեցաւ Էտուըրտ եւ Հելէն Մարտիկեաններու ամուսնութեամբ: Հելէնի ազնուութիւնը, մուրաւը եւ բարի ռգիմ աղբիւրը հանդիսացաւ Էտուըրտի մերշնչումին եւ գայմ մղեց հայ համայնքի դեկավարութեան եւ մարդասիրութեան աւելի բարձր կատարմբ: Էտուըրտ եւ Հելէն միասնաբար աշխատեցան մեր ժողովուրդի բարիքին համար, այնպէս ինչպէս փոքր թիւով անձեր Յամբան հարթած էին իրենցմէ առաջ: Զանոնք միասին տեսնողը բնականաբար կը վերյիշէր «մարդասիրութիւն» բառին իմաստը, մարդկութեան սէրը: Անոնք կազմեցին օրինակելի գոյգ մը, ցուացնելով Աստուծոյ սէրը եւ կեանքի գեղեցկութիւնը»:

«Իր վերջին տարիներում, Էտուըրտ իր ջանքերը կեդրոնացուց երիտասարդ սերունդին վրայ եւ իմ կարծիքով այս պիտի հանդիսանայ իր մնայուն կտակը: Ան ըմբռնեց կարեւորութիւնը մեր ժառանգութիւնը փոխանցելու սերունդէ սերունդ եւ իր տիկնոջ հետ կորովի ջանքեր թափեց բարելաւելու մեր համայնքի երիտասարդութեան վիճակը: Աւելի կարեւոր բան իր կատարած մեծ իրագործումները, Էտուըրտ Մարտիկեան իր կեանքի օրինակովը ցոյց տուաւ թէ ինչպէս հայ պարկեշտ քրիստոնեայ մը պէտք է ապրի. եւ ա՛յս է որ իր յիշատակը կենդանի պիտի պահէ մեր մէջ»:

Վերապատուելի Տոքթ. Վահան Թութիկեան իր մտածումները արտայայտեց Էտուըրտ Մարտիկեանի մասին հետեւեալ կերպով. «Մարտիկեանները չապրեցան իրենք իրենց համար՝ այլ շրջաններու համար, մասնաւորաբար իրենց հայրենակիցներում համար: Որպէս գաղափարակից ամուսին անոնք շատ աշխատեցան դեկավարութիւն եւ միաբանութիւն բերելու հայ համայնքին եւ անոնք միասնաբար շահեցան հայ ժողովուրդի սէրը, յարգամբն ու երանմանը»:

Էտուըրտ Մարտիկեան պիտի յիշուի որպէս իմքնաշխատութեամբ ընկերային դիրքի հասած մէկը՝ օժտուած փայլուն իմացականութեամբ: Ան ունէր հմարող ու անկախ միտք եւ անսովոր կարողութիւն մը մտածելու եւ ծրագրելու. մարդ մը՝ առողջ դատողութեամբ եւ մեծ սիրտով: Էտուըրտ Մարտիկեանի մէջ կը միանային երկու յատկութիւններ՝ որոնք քիչ անգամ գուցա հենց կ'ընթանան. գործի մարդու սրամտութիւնը եւ աստուածավախ մարդու բարոյական ըմբռումը: Ամէն բանէ վեր, ամ մեծ շահարկող մըն էր մարդկային կեանքի՝ որպէս զի ամ աւելի ազատ, աւելի իմաստալից եւ աւելի ազնիւ դառնայ: